

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายที่เน้นความสำคัญกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมโดยการประชาสัมพันธ์ให้ทั้งคนในประเทศและต่างประเทศมาเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น รัฐบาลได้มีการปรับปรุงและพัฒนาด้านความพร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั่วทุกจังหวัดอย่างต่อเนื่อง ทำให้รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้ประเทศไทย ถือเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ จึงเป็นเหตุให้แต่ละจังหวัดต้องดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายดังกล่าว

จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือและเป็นอันดับสองของประเทศอันมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เก่าแก่และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเหนือ จากการที่มีสภาพภูมิศาสตร์ ประกอบไปด้วยหุบเขาและรายล้อมไปด้วยเทือกเขาที่มียอดเขาสูงต่ำสลับซับซ้อนกันไปอีกทั้งยังมีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูหนาวจะมีทัศนียภาพที่สวยงามเป็นอย่างมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมมาเที่ยวในช่วงเวลานี้เป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2541 – 2546

นักท่องเที่ยว (คน)	เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม					
	พ.ศ. 2541	พ.ศ. 2542	พ.ศ. 2543	พ.ศ. 2544	พ.ศ. 2545	พ.ศ. 2546
ชาวไทย	2,067,077	2,012,735	2,001,757	1,907,511	1,852,168	1,922,059
ชาวต่างชาติ	1,127,731	1,306,957	1,360,007	1,545,367	1,608,718	1,477,847

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2547)

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละปีมีประมาณ 3.3 ล้านคน ซึ่งสัดส่วนระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติใกล้เคียงกันมากคือ ร้อยละ 56 และ ร้อยละ 44 ตามลำดับ

ทั้งนี้ เป็นเพราะนโยบายของรัฐบาลที่รณรงค์ให้ประชาชนคนไทยเที่ยวในประเทศมากขึ้น ด้วยพื้นฐานศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ สามารถนํารายได้เข้าสู่จังหวัดประมาณหลายหมื่นล้านบาทต่อปี พิจารณารายละเอียดได้จากตารางที่ 2

ตารางที่ 1.2 รายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2546

รายการ	พ.ศ. 2546		
	ไทย	ต่างประเทศ	รวม
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	4.06	4.11	4.08
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน	2,554.41	3,254.65	2,858.79
- นักท่องเที่ยว	2,658.51	3,284.53	2,943.30
- นักทัศนจร	1,693.01	2,334.83	1,985.00
รายได้ (ล้านบาท)	18,860.03	19,430.89	38,290.92
- นักท่องเที่ยว	18,509.21	19,322.33	37,831.54
- นักทัศนจร	350.82	108.56	459.38

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2547)

หมายเหตุ: ผู้เยี่ยมชมเยือน คือนักท่องเที่ยวและนักทัศนจร นักท่องเที่ยว คือผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน นักทัศนจร คือผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

จากตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่าระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติประมาณ 4 วัน มีส่วนค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งโดยรวมแล้วค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันประมาณ 2,800 บาท และรายได้ที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2546 ประมาณ 38 พันล้านบาท จึงถือได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากความโดดเด่นและคุณภาพของสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ นั่นเอง

อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ- ปุยเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงเพราะเป็นสถานที่ที่สวยงามมีความโดดเด่นเฉพาะตัว มีเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพราะมีด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ได้แก่ วัดพระธาตุดอยสุเทพวรวิหารปฐมเจดีย์

แห่งล้านนาซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนชาวไทย อีกทั้งพระตำหนักกุฎิพิงค์ราชนิเวศน์ เป็นพระตำหนักสำหรับแปรพระราชฐานและเป็นที่ยอมรับพระราชอาคันตุกะจากต่างประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระตำหนักตั้งอยู่บนยอดคอคอยบวทห่า จะเต็มไปด้วยดอกไม้มีนานาชนิด นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นๆ มากมาย เช่น น้ำตกห้วยแก้ว น้ำตกมณฑาธาร น้ำตกแม่สา เป็นต้น อีกทั้งยังมีหมู่บ้านชาวเขาสำหรับผู้สนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวเขา สามารถเยี่ยมชมหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่างๆ ได้ เช่น ม้ง เย้า อีก้อ ลีซอ มูเซอร์ จะเห็นได้ว่าอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ- ปุยมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายมากไม่ว่าจะมองในแง่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและธรรมชาติ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะดำรงรักษาอุทยานแห่งชาติแห่งนี้ไว้

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงมูลค่านันทนาการของสถานที่ท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ- ปุยในด้านผลประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อประกอบการตัดสินใจของภาครัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณเพื่อมาดูแลสถานที่ท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยในการกำหนดนโยบายและทิศทางการใช้ประโยชน์จากพื้นที่และร่วมกันอนุรักษ์สถานที่ที่มีมูลค่าเหล่านี้ไว้ด้วย เพราะถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าและมีประโยชน์นันทนาการต่อผู้มาเยี่ยมชมเป็นอย่างสูง

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.2.1 เพื่อทราบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ – ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์เส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ - ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.2.3 เพื่อประเมินมูลค่าด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ- ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 สามารถทราบถึงลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ – ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3.2 ได้ข้อมูลเชิงวิชาการในการศึกษาเส้นอุปสงค์ของการท่องเที่ยวด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ- ปุย เป็นประโยชน์แก่ภาครัฐและภาคเอกชนในการวางแผนด้านนโยบายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ- ปุย

1.3.3 สามารถทราบมูลค่านันทนาการของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ- ปุยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะนันทนาการใกล้เคียงกันโดยวิธีการส่งผ่านผลประโยชน์ (benefit transfer method)

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตในการศึกษาคือสถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ- ปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทำการศึกษาเฉพาะมูลค่าจากการใช้ประโยชน์โดยตรงในด้านนันทนาการของแหล่งท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยวเท่านั้น ประเมินมูลค่าโดยใช้วิธีต้นทุนการท่องเที่ยวแบบส่วนบุคคล ตามแบบสถานที่เดียว และวิธีต้นทุนการท่องเที่ยวแบบแบ่งโซน ระยะเวลารวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2547 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 โดยเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ราย และเก็บข้อมูลเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ 5 แห่ง คือ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์, วัดพระธาตุดอยสุเทพวรวิหาร, อนุสาวรีย์พระครูบาศรีวิชัย, หมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง และน้ำตกห้วยแก้ว